

Uprava: Nebotičnik, Gajeva ul. 1. Telefon 38-53.
Ček račun: Ljubljana št. 14.614. Izhaja vsak dan, razen ob ponedeljkih in po praznikih.

GLAS NARODA

Naročnina na mesec je 12 Din. Za tujino 20 Din.
Uredništvo: Ljubljana, Nebotičnik, Gajeva ul. 1. Telefon 38-53.
Rokopisov ne vračamo.

Št. 11.

LJUBLJANA, sredo, 15. januarja 1936.

Leto II.

Nove fronte v Afriki

Italija pripravlja nove sunke proti Abesiniji tik ob angleških kolonijah, kjer se iz previdnosti že zbirajo močne angleške čete
Nemčija se utrjuje na Helgolandu

Eden bo govoril

London, 14. jan. n. Politični program tega tedna je že določen: V sredo se sestane vlada, da določi navodila zunanjemu ministru Eden za ženevske razprave, ki priso 20. t. m. V petek pa bo minister Eden govoril v svojem volilnem okrožju v Leamingtonu. Njegov govor pričakujejo v angleških, pa tudi mednarodnih političnih krogih z velikim zanimanjem, ker se bo Eden ob tej priliki prvič dotaknil italijansko-abesinskega spora in vprašanja sankcij, odkar je imenovan za zunanjega ministra. V nedeljo pa bo Eden odpotoval v Ženevo.

Danes se tukajšnja javnost zaniema predvsem za sklepe na jutrišnji seji vlade, zlasti glede vprašanja morebitne poostritve sankcij in prepovedi uvoza petroleja v Italijo. O tem bi imel, kakor znano, sklepati odbor osemnajstoročice, ki se sestane skupno s svetom DN pod predsedstvom de Vasconcelosa, toda le v primeru če bi taka pobuda prišla od katere države, ki je članica tega odbora. Mislijo pri tem predvsem na Veliko Britanijo. Ta pa se pred sklepom ameriškega kongresa o stališču USA v tem vprašanju za to še ne bo odločila.

Kaj bo torej storil svet DN v sedanjem položaju? Obstojata samo dve možnosti: Ali da se izreče za nadaljevanje sankcijske vojne proti Italiji, ali pa podvzame nove korake za mirno rešitev spora. Značilno je, da ni trenutno razpoloženja ne za eno ne za drugo rešitev, kajti po pogrebu pariških načrtov se vsaka država pamišlja staviti nove mirovne predloge. Ženeva se nahaja tako v novi zagati in ni verjetno, da bi na tem zasedanju prišlo do odločilnih sklepov.

Nemčija se utrjuje

London, 14. jan. n. List »Catholic Herald« poroča, da je pričela nemška vlada z gradnjo cele vrste utrd na Helgolandu, posebno na otoku Sylt in drugih otokih Severnega morja v bližini danske meje, da se utrjevanje Helgolanda po versajskem miru zabranjeno.

Rim, 14. januarja z. V tukajšnjih krogih so se v zvezi z neuspehi na abesinskih bojiščih raznesle senzacionalne vesti, da ne bodo nove čete, ki jih peljeta proti Afriki parnika »Belvedere« in »Toscana« kakor znano gre za alpsko divizijo »Pusteria«, izkrcane v Masavi, niti ne v Mogadišu, marveč so namenjene v Libijo. S tem v zvezi se računa s popolno preložitvijo italijanske fronte, ki jo misli Italija postaviti v neposredno bližino angleških posesti. Zanimivo je, da tudi Angleži pošiljajo večji del svojih čet v Sudan, ker se čedalje bolj vzdržujejo govorice o italijanskem pohodu med Agordat in Sabde pred Kasalo v angleškem Sudanu. Kartum je po zadnjih poročilih spremenjen v pravi vojni tabor.

Če torej vsa ta znamenja ne varajo, se hočejo tako Italijani kakor Angleži zavarovati pred vsemi morebitnimi presenečenji. Ni tudi več nobena tajnost, da se Italijani pripravljajo za istočasni vpad iz Cirenaike in Eritreje proti Sudanu, da bi si tako odprli možnost zavojevanja Abesinije z druge strani. Vse to pa ponovno dokazuje, da Italija na abesinskih bojiščih do sedaj še ni dosegla tistega odločilnega uspeha, ki ga je Mussolini pričakoval že takoj snočaka, ko je dal povelje za operacije na severu in jugu.

Kakšen je pravi položaj na fronti?

V zvezi z vsemi mogočimi poročili, ki prihajajo zadnje čase z afriških bojišč in ki so si včasih v diametralnem nasprotju, so še prav posebno pomembne objektivne ugotovitve rimskega poročevalca graške »Tagespost«, o kateri je znano, da je sicer močno italofilsko usmerjena. Dopisnik pravi med drugim:

Se vedno je težko ustvariti si pravo sliko o vojaškem položaju v Vzhodni Afriki. Gotovo je samo to, da so — vsaj v Rimu — težkoče bojevanja močno podcenje-

vali. Tako se je marsikakšna spretno zgrajena domneva izkazala na treznih tleh prakse za zgrešeno. O koliko lepih rečeh je bilo tu govora! Italijanski časopisi so vedeli že napovedati, na katerih delih fronte bo prišlo do odločilnega sunka. Živo so že predočali, kje je treba postaviti vojni aparat v akcijo, da se doseže zaželjena zveza obeh vzhodno-afriških kolonij, da se zavzame železnico iz Džibutija v Addis-Abebo, zasede gospodarsko in politično važna ozemlja in udari proti Tanskemu

jezeru. Tako so že pisali, kakor da se je s tem že pričelo. Ko so pa morale čete uporabiti vso svojo silo za obrambo pred četniškim bojevanjem za hrbtom in od strani, tako da nadaljevanje pohoda v najbližji bodočnosti ni bilo niti misliti, so si strokovnjaki izmislili prednosti, ki se bodo izkazale na južnem bojišču. Dejstvo pa je, da so Italijani od novembra dalje v Makali in jim še ni uspelo zlomiti sovražnega odpora. Prodiranje Assaba preko Dankalije so sploh opustili, drugo, o katerem so tudi radi govorili in ki naj bi šlo od reke Takaze južno proti Gondarju in Tanskemu jezeru, pa trenutno ne prihaja niti v poštev, ker so Abesinci reko Takaze na vseh mestih prekoračili in ponovno deloma zasedli pokrajini Sire in Tembijen.

Prav tako se je tudi na jugu izkazalo, da so čete generala Grazianija mnogo prešibke.

Nova mobilizacija

London, 14. jan. n. »Daily Telegraph« poroča iz Addis-Abebe, da je radi prošnje rasta Deste, da mu pošljejo večjo armado na pomoč, odredil cesar drugo mobilizacijo. In določil, da se 200.000 novih bojevnikov pošlje rasu Destu na pomoč.

Središče bodočega velikega svetovnega konflikta bo najbrže Egipt. V Sredozemlju je položaj od dne do dne bolj napet. Velesilo obračajo vso pozornost Egiptu, kjer Angleži z največjo naglico utrjujejo najbolj izpostavljene predele. Slika kaže pokrajino Sidi Višr, katero so zavarovali z več tisoč kilometrov dalječ segajočo žično ograjo. Moštvo prebiva v majhnih šatorih, konji pa v lesenih barakah, ker so noči tudi v Egiptu zelo mrzle.

Nesnaga se ne da skrtčiti. Zakaj?

Ker se umazanost ne drži samo na površju perila, temveč je tudi v njegovi notranjosti. Obila in gosta bela pena Zlatorogovega terpentinovga mila pronica pri pranju tudi skozi vmesne prostorčke tkanin in z lahkoto odloči vsako nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče.

Zlatorogovo TERPENTINOVNO MILO

Iz domače politike

Sklicanje skupščinskih odborov

Predsedniki skupščinskih odborov so napovedali seje svojih odborov. 15. t. m. ob 10. predpoldne se sestane odbor za prošnje in pri- tožbe in odbor za proučitev trgovskega zakonskega predloga, 16. t. m. ob 16. pa odbor za proučitev zakonskega predloga o gospodar- skih zadrugah.

Ljudske šole na drugi podlagi

Kakor poročajo iz Beograda, se je včeraj pričelo tam zasedanje glavnega prosvetnega sveta, kateremu je prisostvoval tudi prosvetni minister Slošović. Minister je izjavil, da se mora glavni prosvetni svet tako reorganizirati, da se bo mogel posvetiti raznim šolskim in prosvetnim vprašanjem, ki zahtevajo vsele čim hitrejšo odločitev. Vzdrževanje ljudske šole je treba postaviti na drugo podlago. Učitelji morajo biti pioniri prosvete. V vprašanju pouka je bil že storjen korak naprej z razpisom natečaja za učbenike za nacionalne grupe predmetov. Zanimivo je končno pripomniti, da leži v prosvetnem ministertvu okoli 60 prošelj za otvoritev novih srednjih šol (!)

Zakon o elektrifikaciji

Kakor poročajo iz Beograda, je minister za gradnje dr. Marko Kožul dostavil vsem ministrom v proučitev predlog zakona o elektrifikaciji države.

Konferenca gospodarskih zbornic

V beograjski trgovinski zbornici se je včeraj začela konferenca zastopnikov gospodarskih zbornic iz vse države. Konferenca hoče zavzeti stališče glede novega trgovskega zakonika. Ljubljansko zbornico zastopa nar. posl. Ivan Mohorič, ki bo v imenu zbornice podal referat o družbah z omejeno zavezo.

Za skupno kmečko fronto

Čeda Kokanović, eden izmed prvakov bivše srbske zemljoradniške stranke, je priredil več političnih shodov v Sumadiji, na katerih se je zavzemal za združenje vseh kmetov v eno samo stranko.

Italijane bo uničilo — deževje

London, 14. jan. (United Press). V zvezi s položajem na afriških bojiščih izjavljajo mnogi tukajšnji ugledni vojaški strokovnjaki, da bodo spričo strašnega deževja, ki je nepredvidoma nastopilo mnogo prej, kakor ga je bilo pričakovati, v nadaljnjih 100 dneh vojaške operacije popolnoma prenehale. Italijane ne bodo toliko uničile abesinske čete, kolikor vremenske nepravilnosti in težave, ki jih imajo z vzpostavljenjem vzev med četami in zaledjem. General Temperley je izjavil, da se Italijani pravzaprav šele zdaj nahajajo pred praviimi težkočami.

Kralj — svetnik, Duce — Bog...

Rim, 14. jan. z. »Volonta d' Italia«, glasilo zveze italijanskih vojnih dobrovoljcev prinaša pisma milicnikov, ki so kot dobrovoljci odšli v Vzhodno Afriko. Zanimivo je pismo fašističnega narednika Pietra Galeota, ki pravi med drugim: Moja želja je, da postane moj kralj svetnik moje domovine, naš Duce pa — Bog vsega sveta.

Dvigajo se črni oblaki...

Pariz, 14. januarja. r. V jutranji izdaji »Petit Parisien« piše Lucien Bourges o nemški kampaniji proti vojnim sporazumom med Francijo in Anglijo in proti paktu med Francijo in Sovjetsko Rusijo. V tem članku, ki se začneja z besedami: »Dvigajo se črni oblaki onstran Rhen«, piše Bourges, da se Nemčija zelo naglo oborožuje. Ko bo smatrala, da je dovolj oborožena, bo po vsej priliki izkoristila spor zaradi Vzhodne Afrike, da bi se uni-

»New Chronicle« piše med drugim: Dejstvo, da so morali Italijani zopet prepustiti Abesinecem okoli 4000 kvadratnih kilometrov že zavojevanega ozemlja, dokazuje popolni polom njihovih vojnih operacij na severni fronti. Če so v dobrih treh mesecih napredovali komaj za 70 kilometrov, potem je jasno da bi v sedanjih vremenskih nepravilnostih njih prodiranje za nadaljnjih 70 km trajalo mnogo dalje. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je Addis Abeba oddaljena dobrih 500 km in da je že stopil v akcijo največji italijanski sovražnik — deževje.

čile odredbe versajske mirovne pogodbe o porenski razoroženi zoni in da bi se v Poreneju dovolile vojne posadke in smele graditi trdnjave. Bourges piše, da ni dvoma, da bi tako postopanje Nemčije izzvalo velike težave.

Volitve obratnih zaupnikov v Mariboru

Volitve obratnih zaupnikov so doslej prinesle naslednje izide: Splošna stavbena družba: marksisti 3, nacionalisti 2 zaupnika. »Teksta«: nacionalisti 3, marksisti 2. Mariborska tekstilna tvornica: marksisti 4, nacionalisti 2. »Jugotekstil«: marksisti 5, nacionalisti 1. Mestno elektriško podjetje: kršč. socialisti 2, marksisti 1. »Štorka«: marksisti 1, nacionalisti 1 zaupnika.

Na meji ustreljen

Maribor, 14. januarja. Na avstrijski meji blizu Korovce so graničarji ustrelili 20-letnega Jožefa Miholiča. Bil je v Gradcu pri svoji teti in se je hotel vrniti v Korovce na naši strani brez potrebnih dokumentov.

Men' pa ni za rožce moje

Ljubljana, 14. jan.

Takšno je pač mesto in njegov sijaj: Vse, kar bi moglo motiti njegovo brezskrbnost, peha čim dalje iz svoje srede.

Izobčeni in pregnanci se potem zbirajo zunaj na periferiji. Brezdomci in brezdomke so to ljudje trenutka, brez tal in korenin. Po šupah in kozolcih žive, kakor vedo in znajo. Tam uživajo dobroto, ki so jih naberačili, nasleparili in nakradili. Zraven tega ljubezen, svojo revno, bolno, nesrečno, be-raško ljubezen. (Opomba uredništva: glagol stoji v prejšnjem

stavku).

Pa to ni v zakonu predvideno. Zato oblast tega ne dovoli. Varnostni organi gredo tu in tam na ogled in polove vso družino. Potem listi pišejo o klatežih in lahkoživkah.

O, ko bi kdo vedel, kako trpko in težko je njih življenje. Bogme da! Kdor jih je videl, ga jim ne zavida in jih tudi ne obsoja. »Men' pa ni za rožce moje«, so zadnjič pele, ko jih je »Henrik« vozil proti Bleiweisovi cesti, ko pa so izstopile, se je njih obupni smeh kopal v solzah.

Maribor

m— Narodno gledališče. Sreda, 15. januarja, ob 20 uri: Plesni večer Katje Delakove. Izven.

m— Kino. Grajski: Velefilm, ki zadovolji vsakega kinoobiskovalca »Sequencia«. — Union: Do vključno četrtka opereta »Pri belem konjčku«.

m— Novi odbor »Nanosa«. Na občnem zboru »Nanosa«, ki je bil preteklo nedeljo, je bil ponovno izvoljen za predsednika Marino Kralj. Podpredsednik je Kete, tajnik Petejan, blaginik Majcen, gospodar Možina, pevski odsek vodi Žiberna, prosvetni Angela Jurcova, propagandni Bratoš, veselični pa Turk.

m— Opozarijamo na razstavo bolgarske grafične skupine »Novi hudožniki«, ki bo odprta do vključno 19. t. m. in je nameščena v veliki kazinski dvorani. Razstava je v okviru Bolgarskega tedna in nudi mnogo zanimivega vnogleda v sodobno bolgarsko grafično umetnost.

m— V temi ni varno. Posestnika Alojza Roškarija je v soboto zvečer blizu Betnave ustavil neznan moški in mu z vzklikom: »Denar ali življenje!« zagrozil z nožem. Roškar mu je izročil ves denar, ki ga je imel pri sebi, nakar je neznanec izginil v bližnjem gozdu. Zadeva je prijavljena orožniškom, ki so napadalca že na sledi.

m— Izpred sodišča. Zaradi uboja v Strugi pri Makolah je bil obsojen pred mariborskim malim kazenskim senatom Stefan Lepej na 4 leta. Anton Španinger pa na 5 let težke ječe. — Specijalist v tatvinah kokoši, meša in masti ter drugih poljskih pridelkov je bil dolgo časa 30 letni brezposelni delavec Anton S. iz Slovenske Bistrice. Po dolgem času so ga izsledili in je bil te dni obsojen pred mariborskim sodiščem na 2 leti in 2 meseca ječe. Kazen je visoka zato, ker je bil že večkrat kaznovan.

m— Blaginjo so odnesli neznan izumovč iz pisarne inž. R. Lotza v Frančiškanski ulici. V pisarno so prišli s ponarejenimi ključi. V blaginji je bilo 2300 dinarjev gotovine, hranilne knjižice in nekaj menic.

m— Nič ni tako skritega, da bi ne prišlo pod roke tatunom. To je morala spoznati tudi zasebnica J. Krajncova na Radvanjski cesti 32. Pod omaro je hranila skritih 800 dinarjev, te dni pa je ugotovila, da je denar neznanokam izginil. Najbrže se je v stanovanju vtihotapil tat, ki je dobro poznal domače razmere.

m— Popki na drevju. Spričo izredno milega vremena, ki je trajalo te dni so zgodnja pomladanska drevesa pričela že brsteti. Za sredo januarja je to vsekakor neobičajen pojav v naših krajih.

m— Zloraba slaboumnih. V So. Novi vasi pri Slovenski Bistrici sta neki hlapci in komaj 15 letni pastir storila silo slaboumnim dekletom Anji Juričevi. Orožniki so oba nasilneža javili sodščini.

m— Občni zbor Sokola I. bo v soboto, 18. t. m. ob 20 uri v telovadnici inž. podčastniške šole.

Razgovori s čitatelji

Ljudska duša

Ljubljana, 13. jan.

Dopisniku, ki študira ljudsko dušo in mu je v njej to in ono nepojmljivo:

Prijatelj, ljudska duša je kaj preprosta. Nič ni bolj preprostega. Menda pravi sv. pismo, da človek ne živi samo od jesti in piti, ampak od vsake besede, ki prihaja iz božjih ust.

Poglejte ob nedeljah po ljubljanskih cerkvah. Vse so polne vernikov. Med njimi velika gospoda in pa vse polno takih, ki jih z neke strani radi dolžijo, da so brezverci. Kaj žene vse te ljudi v cerkev, k maši, k pridigi? Vera, cerkvena zapoved? Gotovo. Toda še močnejša je tu neka druga sila: žeja duše — žeja po božji besedi in utehi.

V vseh časih je bilo tako, da kadar so ljudstvo tlačile nadloge, se je ono zatekalo k Bogu. Tako se je ono zatekalo k Bogu. Tako preprosta je ljudska duša. Zato mi tudi ne verjamemo trditvam, da vera dandanes peša. Ljudje morda več toliko ne molijo, ker v tem hudem, naporinem boju za obstanek, v tem neprestanem pehanju za kruhom niti ne utegnejo moliti, toda vernost sama na sebi, vernost v dušah se je vsekakor poglobila; oni, ki so bili verni, so danes še bolj verni, in ki niso bili verni, postajajo verni. To lahko opazuje vsakdo, ki dobro opazuje ljudsko dušo.

Ampak vi govorite tudi o politiki in njenih reagencah v ljudski duši. Tu pa je naše mnenje to, da je politika tisto, kar povzroča v ljudski duši komplekse, včasih celo nevarne komplekse.

Vi si ne veste tega prav raztolmačiti, kako je mogoče, da je na tisti strankarski shod, ki ga je sklical gospod X., prišlo 350 ljudi, med katerimi pa je bilo samo sedem resničnih prisavev tega govornika.

Vidite, za nas je pa tudi ta stvar kaj preprosta. Ker se tudi tukaj očituje preprosta ljudska duša. Ljudje so pač željni — ker so potrebni — slišati besedo, ki, če nič drugega, vsaj daje upanje, da se bo danes ali jutri kaj na bolje obrnilo.

Ni ravno treba, da pride kak minister, da ga gredo ljudje poslušati. Nastopite Vi s kakim geslom, ki bo vabljivo, pa boste tudi imeli dovolj poslušalcev. Zakaj ljudje ne hodijo danes na shode zaradi politike, zaradi strankarstva in takih in enakih nagibov (to vse jih danes ne zanima več) in tudi ne iz gole radovednosti, marveč iz želje po besedi — besedi osvobodilni in odrešilni.

Nič drugega ne išče danes tako zbegana, tako obtežena, tako izmučena ljudska duša kakor samo resnice. In napeto čaka in prisluškuje na vse strani, kje vstane tista velika beseda, ki bo resnica.

Tako preprosta je ljudska duša. Prijatelj, ali razumete to? In če to razumete, boste razumeli tudi

Proti olimpijadi v Nemčiji
Gospodarski pomisleki s te in one strani

Ljubljana, 14. jan.

O letošnji svetovni olimpijadi v Nemčiji se je že mnogo debatiralo in pisalo. Nekaterim evropskim narodom ne gre v račun nemški režim itd., zato se zavoljo udeležbe na olimpijadi pomišljajo. Fašizem in olimpijada — to vendar ni v skladu. Tudi v Jugoslaviji se je mnogokje pojavilo to mnenje, zlasti med delom mlade generacije, ki je po svojem demokratičnem čuvstvanju odločno usmerjena proti vsakršnemu fašizmu. Čez mesec dni se olimpijada prične. Dolej se bo o stvari še dosti govorilo; morda se v «Glasu Naroda» oglasi v tej stvari ta ali oni čitatelj. Za danes pa v tej splošni poplavi debat o olimpijadi v Nemčiji prinašamo zanimivo stališče nekaterih češkoslovaških listov proti olimpijadi.

Znano je, da se češkoslovaški sportniki vneto pripravljajo na olimpijado. V vseh panogah na vso moč trenirajo, da bo na olimpijadi z njih pomočjo čim višje zaplapolala češkoslovaška trobojnica. Češkoslovaški sportni svet se je odločil za olimpijado. V javnosti pa so mnenja deljena. Zadnje dni je protimnenje dobilo zlasti gospodarsko ostrino.

Olimpijada bo vrgla 12 milijard dinarjev.

Ugledni češkoslovaški gospodarski referenti so izračunali, da bo letošnja olimpijada prinesla Nemčiji 12 milijard dinarjev dohodkov, bodisi v nemški valuti ali tujih devizah. Ta dohodek bo Nemčiji, ki ji silno primanjkuje tujih deviz, silno dobrodošla pomoč. V Nemčiji vlada namreč veliko pomanjkanje deviz in dobro-

imetij v inozemstvu, s katerimi bi krila uvoz sirovin in živilskih potrebščin. V tem pogledu bodo za Nemčijo olimpijski dohodki nenavadne važnosti. Torej dvakratna zmaga — moralna in gmojna. In češkoslovaški listi pravijo, da kar trojna zmaga. Tretja namreč: uspešna reklama hitlerjanstva.

Olimpijski dohodki — za oboroževanje.

Češkoslovaški listi priznavajo gospodarsko stisko Nemčije, pomanjkanje deviz in sirovin. Vendar pa menijo, da olimpijski dohodki ne bodo služili tej gospodarski stiski, temveč deloma tudi oboroževanju. V duhu tega mnenja se vprašujejo: kako je torej svet dolžan Nemčiji pomagati pri njenem oboroževanju? Ta ostra gospodarska kritika olimpijade v Nemčiji je v češkoslovaški javnosti vzbudila največje zanimanje. Večina s tem soglaša. Češkoslovaški sportniki bodo seveda kljub temu šli tekmoval na olimpijado. Edino njih dobri uspehi utegnejo javnost pomiriti. O tem pa se ne dá prokrovati vnaprej.

In jugoslovanski izdatki za olimpijado?

Udeležba jugoslovanskih sportnikov na olimpijadi bo tudi nekaj veljala. Vsa javnost jim želi čim več uspeha. Z gospodarskega stališča pa bi bilo priporočljivo, da se tudi ob tej priložnosti upoštevajo jugoslovanske klirinške terjatve v Nemčiji, ki se lahko kompenzirajo za olimpijske izdatke. V tem pogledu se nudi priložnost za primerno uveljavljanje jugoslovanskih terjatev in dobroimetja v Nemčiji. Samo v pravi čas je treba za to poskrbeti!

Obisk pri izumirajočih
Na skrajni meji kočevskega otočka

Kočevje, 13. jan.

Zaneslo me je tja daleč na skrajni konec kočevskega otočka, v Gače, zapuščeno naselje turinško-frankovskih kmetov, ki so jih tu pred 600 leti naselili mogočni Ortenburžani.

Vse zapuščeno.

V meglenem jesenskem jutru me vodi pot mimo zapuščenega kočevskega rudnika, ki je bil nekdaj življenjska žila vse doline. Številni zarjaveli žerjavi, velika, večnadstropna zgradba nabavljalne zadruge in mnogi, zdaj že porušeni rudarski domovi pričajo o prejšnji blaginji. Osirotele rudarske družine so vsaj deloma našle nadomestila za nekdanje rudniško delo

to, zakaj so na tistem shodu ljudje tako molčali.

Molk ljudstva je vedno najglasnejši govor, to je spoznal že veliki Napoleon, ki je dejal:

Molk ljudstva je glasen opomin vladajočim.

v dveh novozgrajenih tekstilnih tovarnah.

Poleg že omenjenega rudnika in tovarn so stari gozdovi, ki siliijo prav do bregov počasne Rinže, glavno prirodno bogastvo te doline.

Pomanjkanje plodne zemlje, saj je tu sama ilovica, dalje močno iztrebljeni gozdovi in povrhu še lesna kriza ter vsesplošen gospodarski zastoj, vse to so težki problemi kočevskega gospodarja.

Sedež generalnega štaba.

Pa se vrnimo zopet nazaj na mojo pot, ki me kmalu pripelje v prijazen trg Koprivnik. Tudi tu je pretežna večina prebivalcev kočevskega porekla. Zanimiv je ta kraj zbog svoje mlade zgodovine, saj je bil 1918. sedež generalnega štaba snujoč se «kočevske republike». Še danes živi v njem mnogo gospodarjev brez našega državljanstva, ki morajo vsako leto obnavljati svoje pravice za bivanje v naši državi. Pokora za greh iz leta

1918. Zanimivo je tudi, da skoro v vseh vaseh srečuješ samo žene in otroke. Možje namreč krošnjarijo preko zime po Nemčiji, kjer so tudi prav dobro organizirani. Prodajajo pa prav vse, kakor naši Dalmatinci krošnjariji, samo da je njihova roba še bolj pestra.

Tik nad Koprivnikom se pričenja širok gozdni pas, ki sega v presledkih vse tja do doline Krke. Zanimal sem se, ko sem globoko v gozdu naletel na tračnice ozkotirne železnice — menda sled nekdanjega mogočnega lesnega podjetja na bližnjem Rogu, poraslim s pravcatim pragozdom.

Sto let stara šola.

Tudi vas Planina je povsem kočevarska naselbina. Z nad sto let s' aro šolo in s tipičnimi bavarskimi kmetjskimi kočami. Še nekaj minut in že sem na Mirni gori v novozgrajenem domu podružnice SPD v Črnomlju. Lep razgled je od tega tako malo poznane turistijskega zaledja na vinorodno Belo Krajino in Gorjance. Prijazen oskrbnik v domu je prvi Slovenec, ki sem ga doslej srečal na mojem izletu. Pospremi me do poti, ki vodi do Gač in Pogoelca, tako da sem prav kmalu na cilju.

Beg pred volkovi.

Na precej prostrani, malo nagnjeni planoti je nekdaj stala mala vasica — Pogorelec. Kaj je njene prebivalce privedlo na ta samotni kraj, ti je težko uganiti. Kesneje sem zvedel samo to, da so jo zapustili in se preselili v Ankerko zaradi številnih tolpa volkov, ki so že itak bornemu prebivalstvu često izropali vse hleve. Še zdaj se v zimskem času kaj radi potikaš toč okrog. O naselbini skoro ni več sledu. Zidan okrogel stolp, ki so ga postavili Kočevari ob 600letnici naselitve in s travo pokrite ruševine izdajajo nekdanjo lego hiš.

Ostanki naselbine na meji kočevskega otočka.

Enako je v malo oddaljenih Gačah. Zadnji ostanki te naselbine leže na skrajnem koncu kočevskega otočka, 700 m nad dolino Krke. Tudi tu zidan stolp z napisom: «Gashen — 4 Häuser — 600-Jahrfeier — 10. VIII. 1930.» Nekdanji prebivalci so se pečali s poljedelstvom. Sadili so krompir in ga prodajali Hrvatom. Toda tudi te je privabila tujina, ki jim je obetala več kakor samoto in težko delo. Štiri razpadle hiše mole svoje gole zidove iz ruševin in čakajo, da še te zabriše zob časa. Težko ti je pri srcu ob teh zapuščenih in napol podrtilih domovih. Vse polno spominov še tiči v njih. Tu skoro cela krušna peč, tam zopet lesen predal v razpadajočem zidu. Ob pogledu na te prazne domove še enkrat doživljaš njih težko usodo.

Nazaj sem se vrnil preko Črmošnjic. Tudi tu beda in pomanjkanje, tudi tu zapuščeni domovi. Borna je kršna kočevska dolina, toda bogata nam še tako nepoznanih zanimivosti.

Kupčija s smrtjo

Afera, ki se je vlekla štiri leta

Maribor, 13. jan.

Soba št. 53 nabito polna rado-vednih poslušalcev. Malemu kazenskem senatu predseduje s.o.s. dr. Tombak. Na zatožni klopi sede: 50letni Franc Kenda, 33letni Ignac Krištofič in 48letni Ivan Wolfond. Četrtega obtoženca Mateja Žunkoviča ni več med živimi. Umrli je v zagrebškem preiskovalnem zaporu. Krištofič in Kenda sta predevala kazni v Lepoglavi, ker sta bila pred leti v Zagrebu obsojena zaradi nedovoljenih manipulacij pri zadrugi «Edinost». Sedaj sta bila deležna pomilostitve, ki pa za nju ni imela pomena. Iz Lepoglave so ju pripeljali v Maribor, kjer se je včeraj pričel proti njima proces zaradi velikih sleparskih manipulacij z zloglasno «Kmetijsko eksportno zadrugo». Obtožence so zagovarjali dr. Rapotec, dr. Faninger in dr. Pernat. Upnike je zastopal upravnik konkurzne mase doktor Šnudel.

Zavarovalci na smrtni postelji

Bilo je 18. avgusta 1931., ko sta pokojni Žunkovič in Krištofič, oba rojaka iz Podove pri Račah, ustanovila v Mariboru «Kmetijsko eksportno zadrugo z.o.z.». Kako je ta zadruga poslovala, je znano; ni se bavila z nakupovanjem in prodajo poljedelskih pridelkov, ampak se je vrgla na povsem drugo polje. Usodno za zadrugo in za njene ustanovitelje je bilo, da se je v okviru družbe ustanovila podporni sekcija za članstvo in sicer za primer smrti in nezgode. Pogoji so bili izredno ugodni: za razmeroma male prispevke se je obetala po smrti preostalim pomoč, ki je dosegala tudi trideset tisoč dinarjev. Najprivlačnejše pri tem je bilo, da je lahko kdorkoli zavaroval poljubno število starih in bolnih oseb, ki jih pogosto še poznal ni. Karenčna doba zavarovancev je bila tako kratka, da je bilo mnogo primerov, ko so ljudje zavarovali bolnike na smrtnih posteljah.

K zadrugi so pristopali zavarovalci kar v tisočih. V pičlih dveh mesecih obstoja je štela zadruga že kar 19 tisoč zavarovancev. Naše kraje je tistega leta objela prava manija zavarovanja. Dobro plačani agenti so švigali od hiše do hiše, skoraj ni bilo družine, ki bi ne imela zavarovanih vseh svojcev, ki so se že nagibali k smrti. Nastala je velika špekulacija z življenji, kdor je imel denar je zavaroval kar po ducate starih in bolnih ljudi v svojem kraju. Posledica take zavarovalne mrzlice je bila, da so se pričele stekati v blagajno KEZ bajne svote. V dveh mesecih je sveta prispevkov dosegla ogromno številko 4.371.017,50 Din.

Mnogo dobil, malo dali

Seveda ustanovitelji takega uspeha niso pričakovali in jih je to popolnoma zmedlo. Niso imeli za to pripravljenega točnega knjigovodstva. Vseh vplačil niso beležili, tudi izdatkov ne. Ti pa so bili

navadno osebnega značaja. Seveda taka nerednost se je razširila tudi na izplačevanje posmrtnin. O obljubljenih velikih posmrtninah ni bilo govora, kar najjasneje priča dejstvo, da je za druga v 176 smrtnih primerih izplačala samo 276.577 dinarjev, ko bi po pravilnikih morala izplačati 1.570.000 dinarjev.

Ustanovitelji so živeli kot mali bogovi. Dali so si izplačati bajne honorarje. 29. januarja so dvignili 300.000 dinarjev, ki so si jih med seboj razdelili Žunkovič, Kenda in Krištofič. Z zadruginim denarjem so kupili Podravsko tiskarno, plačali vse svoje prejšnje dolgeve, ki so jih napravili, ko še ni bilo denarja. Samo v dnevni blagajni so ugotovili pri preiskavi 327.119 dinarjev primanjkljaja.

Likvidacija

To, da niso izplačevali posmrtnin v obljubljeni višini, je postalo za ustanovitelje zadruga usodno. Osleparjeni ljudje so pričeli posamezne primere javljati oblastem, ki so se kmalu začele zanimati za poslovanje zadruga. Kot strela z jasnega neba je nekega dne udarila vest, da je banovinska uprava odredila likvidacijo podporne sekcije KEZ in ji postavila likvidatorje. To je bilo 4. marca 1932, torej komaj dobra dva meseca po začetem poslovanju sekcije. Obtoženci so si hoteli še zadnji hip zagotoviti nekaj denarja zadruga in so si na občnem zboru, ki je bil 4. aprila istega leta dali nakazati vsak po 100.000 dinarjev. Nato se je proti ustanoviteljem pričelo kazensko postopanje, kateremu so se na spreten način izognili. Kenda je zadrugi vrnil svoj delež 100.000 dinarjev, Krištofič je vrnil 90.000, Žunkovič pa 75.000 dinarjev. Vsi trije so se nato preselili v Zagreb, kjer so ustanovili novo zadrugo «Edinost» in sicer na isti osnovi kot je bila ustanovljena «Kmetijska eksportna zadruga» v Mariboru. Tudi v Zagrebu so prišli kmalu v zagato in so vse tri zaprli. Žunkovič je v preiskovalnem

zaporu umrl, ostala dva pa sta bila pred zagrebškim sodiščem obsojena na ječo.

Wolfond nedolžen

Pri zbiranju dokaznega obremenilnega materiala so prišle na dan še nekatere stare sleparske manipulacije Krištofiča in Žunkoviča. V to naj bi bil zapleten tudi Wolfond. Oblasti so dognale, da sta Krištofič in Wolfond podpisala dve menici na deset in petnajst tisoč dinarjev kar v imenu dveh porokov, ki sta si jih izmislila. Prav zaradi tega je sedel na zatožni klopi Wolfond, ki sicer pri vsej aferi ni udeležen.

Obsojena

Pri razpravi so vsi obdolženci zanikali krivdo in se izgovarjali

Strašno maščevanje

Žena je ustrelila moža

Virovitica, 14. jan.

V sosedni vasi Turanovcu se je odigrala krvava družinska tragedija. Dragica Majčec je ponoči ustrelila svojega spečega moža. Težko ranjenega so odpeljali v bolnišnico in je le malo upanja, da bo ostal pri življenju.

Lani so nastala v zakonu Ivana Majčeca nesoglasja. Njegova žena Dragica, s katero je živel 13 let v zakonu, je pobegnila in vzela seboj v Zagorje, kjer je doma, tudi štiri otroke, dva starejša je pa pustila možu.

Preteklo nedeljo se je pripeljala nazaj v Turanovec, toda ni se upala k možu. Zadrževala se je pri sosedu do srede. V sredo ponoči se je pa splazila v možev hlev. Neki stanovalac je čul šum in je poklical sosede in Majčeca. Oboroženi s koli so se bližali hlevu. Mislili so, da je vlomilec ali kaka žival. Dragica je čula njih razgovor in se je oglasila, ker ji je pretela nevarnost.

Mož jo je tedaj pozval, naj gre v hišo. Tako je Dragica ostala nekaj dni z možem, toda nista se mogla pomiriti.

V petek ponoči je Dragica vstala in šla na dvorišče. Neki najemnik se je tudi prebudil in jo je vprašal, kaj ji je. Odgovorila mu je, da je

večinoma na pokojnega Žunkoviča. Pri nekaterih izjavah je nastal v sodni dvorani velik nemir. Med poslušalci je bilo mnogo takih, ki so bili žrtve premetenih sleparjev. Razprava je trajala ves dan in je bila sodba izrečena šele proti večeru.

Sodišče je na podlagi dokaznega materiala spoznalo Kendo in Krištofiča za krivce, da sta izvršila več nezakonitih manipulacij in tako oškodovala zavarovance, zavarovalce in zadrugo za težke tisočake, kriva pa sta tudi ponarejanja menic. Obsojena sta bila Franc Kenda na 9 let robije, Ignac Krištofič pa na 7 let robije. Oba tudi na izgubo častnih državljan-skih pravic. Ivan Wolfond je bil oproščen.

nervozna in da ne more spati. Nekaj minut nato je stanovalca prebudil strel. Planil je v Majčecovo sobo in našel moža nezvestnega in krvavega v postelji. Dragica ga je ustrelila s samokresom, ki ga je našla pod zglavjem, ko je globoko spal. Vse kaže, da se je žena samo zato vrnila iz Zagorja, da se je maščevala.

LETALA ZA ABESINIJU V ZEMUNU

Zemun, 14. jan.

Pred dnevi so dospela na letališče v Zemun angleška letala, ki so namenjena v Abesinijo. Letala so opremljena za bolniško pomoč, ker jih je poslal v Abesinijo angleški Rdeči križ. Nekatera so pa trgovska letala. Letala so po kratkem pristanku zopet odletela proti Sredozemskemu morju. Z njim je odletelo tudi letalo angleškega Rdečega križa, ki je moralo pred tednom dni pristati v Zemunu zaradi defekta. Letalo so popravili kar na letališču v Zemunu.

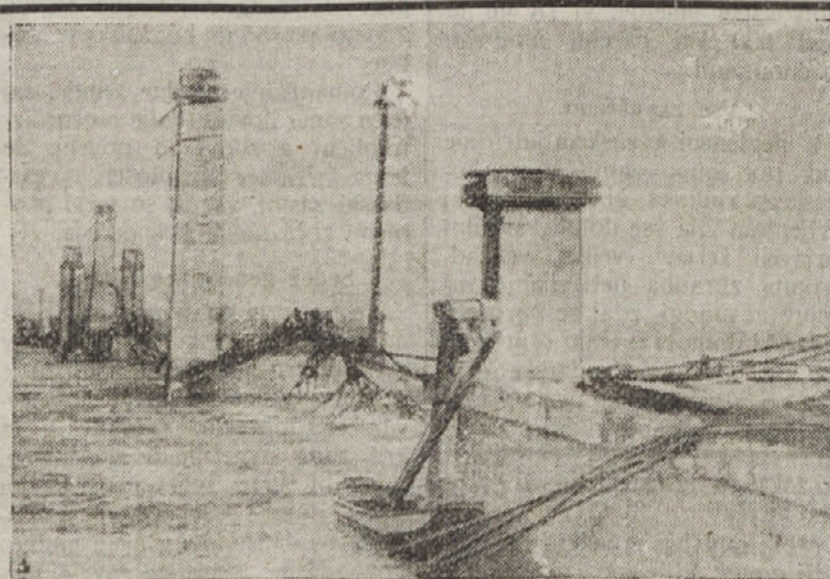
AVTOMOBIL SE ZVRNIL V REKO.

Iz Mariazella (Avstrija) poročajo o strašni avtomobilski nesreči. Osem članov organizacije «Öst-märkische Sturmscharen» se je peljalo z osebnim avtom na zborovanje. Na zaledeneli cesti na je avto zaneslo in se je zvrnil v reko Walster. Pri tem je šest oseb uto-nilo, en pasажir pa je odnesel hude poškodbe. Med mrtveci je tudi neki pater.

Tenor dunajske državne opere Emerik Godin, ki je nameraval v nedeljo nastopiti v svojem rojstnem mestu Neuhaufe, se je na voznji tja s svojim avtom ponesrečil. Hudo poškodovanega so prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Zdravniki ga upajo rešiti.

Majhna tolažba v starosti: vse staro postaja spet moderno.

Kitajska modrost, katero naj bi si Evropa vzela k srcu: Treba se je na lastni kiti potegniti iz vode.

Most čez Loireo v kraju Montjean v Franciji, ki ga je zadnja velika povodenj docela porušila. Reka je ob povodnji narasla na osemkratno višino nad nomalo.

Slike iz sodne dvorane

Tiče lovili — jurje ujeli Ob robu aerodroma so dobili nad 9000 Din gotovine

Ljubljana, 14. dec.

Vse dopoldne so danes moščanske mame zamudile, saj se je razprava proti trem tičarjem zavlekla prav do poldneva. Poleg mam je bilo pa na št. 79 tudi toliko drugih Moščanov, da za stalne goste sploh ni bilo prostora. Stvar je bila pa tudi nad vse zanimiva, saj sta bili okradeni tudi zali Dragonarjevi gospodični, ki pa nista samo petični, ker jima je pokojni oče v Ameriki zapustil dolarje, temveč tudi na najboljšem glasu, saj je gdč. Albina vneta tajnica Prosvednega društva in je tudi učena, je napravila načrte za pred kratkim blagoslovljeno leseno cerkev v Mostah. Nerodna bi bila lahko tatvina zanj, če bi sama ne imela denarja, saj so ji med mašo ukradli prav tistih 1198 Din, ki so bili last Prosvednega društva in bi jih bila morala izročiti blaginiku. Kaj bi bili vse spleti hudobni jeziki, če bi Albina ne bila mogla dati blaginiku svojega denarja! Njeni sestri Lucij so pa štirinajst dni pozneje spet odnesli 4000 Din prihrankov, spet prejšnji mesec so pri Kajžarju ukradli 4150 Din gotovine.

Okolica aerodroma že od nekdanj slovi med tičarji.

V vsej okolici Ljubljane je najlepši lov na tiče po logih in tratah med Ljubljano in Savo, zlasti pa od nekdanj slovi med tičarji nekdanje vojaško vežbališče, kjer je zdaj aerodrom. Edino Marenkov Fronc iz Trnovca — seveda kot domačin — še vedno trdi, da je boljše v Mestnem logu in sploh ob Ljubljani nad mestom. Mislj seveda samo na cipe! Na aerodromu seveda so se shajali tudi naši trije tičarji, saj s'a mizarški pomočnik Ivan Matjažič in Ivan Mihelič doma iz Most, Matjažičev tovariš Ivan Tekavc je pa sicer res z Vrhovca za Rožnikom, vendar je pa tudi mizar in sta znana tudi iz neke zadeve zaradi hranilnih knjižic, ko sta morala sedeti oba. Sploh je Tekavc že dvakrat sedel po več mesecev.

Tisto nedeljo v oktobru pa lov ni bil kaj prida in so se ogledovali iz dolgega časa okrog aerodroma po prijaznih hišah. Kar tako-le mimogrede je vprašal Tekavc, pri kateri hiši je kaj denarja, in tovariša sta ga rada poučila, da bi se izplačalo pri Kajžariu. Zvečer so se spet našli in šli hišo pogledat, na obisk je pa šel samo Tekavc.

Kajžarjeva mama

pošiljajo mleko v mesto in so imeli v postelji pod žimnico in v skrinji štiri tavžent dinarjev in 150, kar so «natirili» povedali. Skrinje ključ je mama tudi spravila pod «modroc» in šla h kozolcu repo obrezovat. Ko je ob enajstih prišla zavoljo kuhe nazaj,

ni bilo denarja nikjer nič! Dva brezposelna so osumili, ki so jima dali jesti, in sta bila tudi zaprta po nedolžnem. Oba razen Tekavca dobro pozna, saj je Mihelič pri sosedu na «cimpru» ležal. «Veste, da bi rada svoj denar nazaj, saj sem se vse leto martrala zanj! Če ga daste nazaj, vam takoj vse odpuštim.»

Domačina vse tatvine natanko priznavata, Tekavc pa sploh ničesar ne ve in se zagovarja, da se Matjažič hoče maščevati, češ, da ga je spravil v luknjo zaradi tistih hranilnih knjižic. Tekavc je obema dal prav lepo nagrado.

Pri Dragonerjevih.

In spet so lovili tiče v novembru. Spet so se dolgočasili in gledali okoli in sta mu pokazala Dragonerjevo hišo in povedala, da so v njej same ženske in o denarju iz Amerike.

Zvečer je Tekavc poskusil z vitrihom, a ni šlo in zlezel je v klet ter vso noč čakal. Ko sta v nedeljo hčerki z mamo odšli k deveci maši, je lahko odnesel tisti denar Prosvednega društva, ker ga je Albina pustila kar v kuhinji. Molčali sta obe o tatvini, da bi jima škodželjni ljudje ne privoščili. Albina je plačala iz svojega in nikdo ni izvedel o tatvini. Takih požrtvovalnih tainic je malo!

Domačina spet povesta vse po pravici, Tekavcu je pa spet vse novica. Bil je pa kavalir in je tovarišema dal nad polovico, zraven jih je pa vendar še osleparil. Matjažič je ženi doma dejal, da je denar dobil za tiče. So bili pač žlahtni pevci!

Čez štirinajst dni so se tičarji vrnili k Dragonerjevim. Spet je Tekavc med mašo dobro opravil. Sicer je vse deklško perilo prevrnil in razmetal tudi druge stvari, vzel je pa samo mamino dolgo zlato veržico, ki je veljala pet goldinarjev, in pa štiri jurje, ki si jih je prihranila gdč. Lucija. Dobra gospodinja bo!

Tekavcu je spet vse novo!

Predsedniku senata s. o. s. Brolihu je pa še preveč: Tekavc, povejte no še vi!»

Drž. tožilec dr. Fellacher je že kar nestrpen:

«Boste še na gavge prišli, če boste tako trmasti!»

In tudi zagovornik dr. Vavpetič Tekavcu dolgo šepetala na uho in ga pregovarja:

Naposled ga zagovornik še s: «Če ste kriv, priznajte!»

Tekavc samo: «Ne morem.»

Naposled še Matjažič: «Priznaj vendar, saj veš, kako si meni dejal, da bom moral prijeti za oblič, tebi pa ne bo treba delati, ko pride mo ven.»

Mihelič je od Tekavca dobljeni tisočak in vitrihe zakopal na aero-

dromu in vse pokazal ter vrnil, a tudi Matjažič je vrnil denar, ki ga je še imel. Tekavc je pa celo obljubljal 3000 Din nagrade, če ga ne izda. Seveda tudi neče povedati, kje ima skrit ta denar za prvo silo, ko se vrne iz kaznilnice.

Vs je poskusil zagovornik doktor Vavpetič in govoril tako prepričevalno, da se je prebrisani Tekavc kar razjokal, a drž. tožilec dr. Fellacher je po logičnem zaključku še posebno zahteval strogo kazen za Tekavčevo zakrknjenost.

Ugasle filmske zvezde

Tako mine slava tega sveta.

Pred štiridesetimi leti je po dolgem trudu in mnogih razočaranjih stopil v svet «kinematograf». Na njegova takorekoč otroška leta se bo le malokdo še spominjal. Malokomu bo na primer znano, da sta leta 1895. brata Lumière, ki sta istega leta izumila kinematograf, na svojem potovanju po evropskih vlemestih obiskala tudi Beograd in da je tako to mesto prej videlo kino, kakor pa Berlin in Petrograd.

Že takrat so na filmskem nebu zasijale nekatere zvezde, katerih slava je šla po vsem svetu. Kdo se jih danes še spominja? Usodo nekaterih pozabljenecv bomo tu prav na krajo opisali.

Ali še veste, kdo je bil Gunnar Tolnaes? Če bi to vprašanje stavili pre dobrimi osmimi leti, bi se nam vsakdo smejal v obraz. «Gunnar Tolnaes? Kdo pa ne pozna tega največjega filmskega igralca vseh časov. Sen vseh deklet, ljubljencev vseh žena, vzor vseh moških!» Gunnar Tolnaes, nekoč (in temu ni še tako dolgo) najbolj zaposleni in najbolje plačani filmski igralec, živi danes skromno v Stockholmu kot malo znan gledališki igralec.

Se še spominjate, kdo so bili Mia May, Evi Eva, Lya Mara, Bruno Kastner? Pred desetimi leti so bila to slavna imena. Danes se redko kdaj kdo še spomni nanje in niti ne zvemo, ali je ta ali oni umrl. Tako naglo pozabi svet svoje nekdanje ljubljence. Kaj se je zgodilo z njimi, ki so nas še nedavno znali s svojo igro tako prikleniti nase?

Mia May živi s svojim možem, režiserjem Joem Mayem, v Hollywoodu, neznana in pozabljena, starajoča se žena. Njena hči Eva May, nekoč svetovnoznana lepota, si je pred dvanajstimi leti v Bodnu pri Dunaju vzela življenje. štirinajst tisoč ljudi jo je spremilo na njeni zadnji poti. Kdo se še spominja tega?

Bruno Kastner, ki ga je zvočni film odrinil, ker ni imel primerne glasu, si je leta 1931. na neki turneji po Nemčiji v majhnem podeželskem mestecu vzel življenje. Lia Mara živi v Londonu. Je žena znanega režiserja Friderika Zelnika. Tudi ta je že skoro pozabljen.

Maks Lauda, nepozabni detektiv Joe Debbs, znan iz nešteti kriminalnih filmov, vzor vseh detektivov, si je v največji bedi, zapuščen

Tekavcu so prisodili 3 leta in 6 mesecev robije za vse tatvine, za pomoč pri tatvini je pa Matjažič dobil 8 mesecev strogega zaporu in Mihelič 6 mesecev, vendar bo pa ta moral odsedeti tudi še 20 dni, ki jih je že prej imel pogojno. Tudi za stroške bodo Miheliča še lovili, ker upa na njivo za doto, vsi pa morajo poravnati škodo, če bodo kdaj kaj imeli.

Tekavc si je še izgovoril premislek glede pritožbe in državni tožilec tudi.

od prijateljev, končal življenje leta 1933. na Bledu.

Evi Eva se je omožila in odpovedala filmu.

Tudi Harry Liedtke je izkusil isto usodo. Njega, ki je bil eden najbolj priljubljenih zvezdnikov vseh časov, srečavamo danes le tu in tam v zvočnem filmu. Toda zdaj igra samo še vloge očetov. Igra pa jih prav tako moistrojsko, kakor je nekoč igral vloge ljubimcev, očarujoč vse ženske.

Mnogo jih je že pomrlo. Tako znani Maks Adalbert, Robert Garrison, Albert Paulig, nadalje Lillian Hall-Davis, Lya de Putti (se je še spominjate?) in mnogo drugih.

V bufetu nekega dunajskega gledališča lahko vsak večer vidite velikega, širokoplečnega možakarja, ki iz kotliča zajema vroče hrenovke. Ali veste, kdo je to? — Znani ameriški filmski junak F. Polo ...

V neki dunajski kavarni sedi pri oknu dama, nikakor že «starejša» dama — nekdanj znamenita Carmen Cartellieri. Ali bi spoznali v vitki, plavalasi dami, ki vsak večer sedi v neki pariški pivnici, nekdanj po svojih bainih toaletah in svoji lepoti slovečo Imogen Robertson?

Se mnogo bi vam jih lahko naštel, pa mogoče se sami spomnite na to ali ono filmsko zvezdo, ki ste jo nekdanj občudovali, a danes že povsem — pozabili.

Astrološka napoved

za 15. januar.

Dobre konstelacije ozvezdja zrò danes dol na zemljo. Nebo se takorekoč smehlja. Pričakovati je denarnih dobičkov. Posest prinaša koristi. Vse ljubezenske zadeve stoje dobro. Dober čas za zaroko in poroko. Kdor se danes poroči, stori to pod dobro zvezdo. Moškimi se danes obeta sreča pri ženskah. Za vse, kar je v zvezi z družbo in zabavo, ugoden dan. Sklenili boste nova, za vas koristna poznanstva in prijateljstva. —

Gospodična iz I. nadstropja: «Gospod, kako se morete predrzniti in me poljubiti?»

Gospod iz II. nadstropja: «Oprostite, gospodična, zmotil sem se v temi ... Saj se ob priliki lahko revanžirate!»

MAŠČEVALEC

Kriminalni roman.

15

Znanec Molly Gordonove.

Ob sobotah je bil v večjih lokalih v Whitechapleu navadno ples. Ze nekaj tednov je tam vzbujalo pozornost lepo dekle, ki je bilo oblečeno preprosto, a zelo okusno.

Razume se, da je imela Molly vedno kopo plesalcev okrog sebe. Vsi so tekmovali za njeno naklonjenost. No, ona pa tudi ni bila prevzetna. Z vsakim, ki ji je dvoril, je bila zelo ljubezniva, pri tem pa je tako zvito povpraševala o njegovem dosedanem življenju, da je od vsakega svojega častilca v kratkem času zvedela vse. Ko je to dosegla, je takoj postala ravnodušna in hladna, tako da so se ti kavalirji drug za drugim porazgubili.

Dolgo časa že je tako oprezala, toda doslej še ni naletela na takega Jackovega pomagača.

Nekega večera so imeli v «Eldoradu» velik ples. Seveda tudi tu ni manjkalo Molly. Sedela je sama v zakotju in gledala plesalce. Tedaj se ji je približal mlad mornar z gosto, črno brado in jo z galantnim poklonom poprosil za ples.

Ko sta odplesala, jo je novi kavalir povabil v ložo in je naročil šampanjca. Med zabavnim kramljanjem je Molly spretno izvabila iz njega vse, kar je hotela vedeti.

Povedal ji je, da je za drugega krmarja na neki ladji, zdaj nekaj tednov, mogoče tudi mesecev, prost, in si je prišel malo ogledat London.

Hm, si je mislila Molly, mornar, tu ne bo nič, ne bom tratila časa z njim. In je dvignila čašo, da bi trčila z njim v slovo, — tedaj pa jo je kar spreletelo po životu. Opazila je bila, da je mornar imel lažno brado.

Molly ni bila zaman hči policijskega uradnika. Od svojega rajnega očeta se je mnogo naučila. Zdaj je previdno nastavljala svoje zanke, in po nekaj kozarcih vina je fant že padal iz ene napake v drugo. Njen sum se je večal, in da ga doodobra omreži, je Molly postajala bolj in bolj ljubezniva in na koncu mu je obljubila sestanek: v sredo zvečer ob sedmih pri Wellingtonovem spomeniku.

In tudi to mu je dovolila, da jo je spremljal domov. Spotoma je Jim Campbell, s tem imenom se ji je namreč bil predstavil, nežno držeč Molly pod pazduho, pripomnil:

«Saj bi vas ne bil pustil same domov, gospodična. Saj bi vas same bilo strah zdaj ponoči po teh samotnih ulicah.»

Malo bi me že bilo strah, seveda, je rekla Molly. «Zlasti tu, kjer Jack najrajši ubija svoje žrtve. Saj ste že kaj slišali o tem strašnem morilcu?»

«No, slišal sem že praviti o njem. Ampak jaz sem zmeraj na morju. Tukaj sem šele nekaj dni.»

Molly ga je pozorno pogledala. Bila je prepričana, da laže.

«Oh, to je grozen človek! Toliko deklet je že ubil in še vedno ga ne morejo dobiti v roke.»

«Sem slišal praviti, da ubija on same ničvrednice, najrajši pa take, ki nas mornarje oropajo denarja in zdravja.»

«Pa vseeno nima pravice jih soditi kar na svojo pest!» se je hudovala Molly. Zadnjič pa je v Westendu zaklal neko pošteno dekle. Kaj pa pravite k temu?»

«Pravim tako, da tega govorijo ni storil Jack!» je vzkliknil Campbell.

Radost je prešinila Molly: fant se je izdal!

«Kaj? Kako pa vi to veste?»

«Pa — to sem bral v časopisih. Ta umor, tako so pisali, je izvršil nekdo drug, ki so mu menda že na sledi.»

Molly je umolknila. Zdaj je bila popolnoma prepričana, da je njen spremljevalec Jackov pomagač.

Medtem sta bila dospela do njegovega stanovanja. Campbell se je poslovil z zagotovilo, da bo točno ko ura prišel na sestanek. Nak, še prej bo tam. Ha, rad bo čakal na tako imeni no dekle!

Panika v gledališču «Eden».

Molly je komaj pričakala srede in je točno prišla k Wellingtonovemu spomeniku, kjer jo je veselo pozdravil mornar Jim.

Povabil jo je v gledališče «Eden», kjer je vzel ložo. Molly ga je v loži ves čas opazovala in je videla, da se on prav malo meni za to, kar se godi na odru. To jo je še bolj prepričalo, da mora biti domačin, ki mu take zabave niso nič novega.

Med odmorom sta se sprehajala po hodniku. Molly si je z zanimanjem ogledovala ljudi in je neke v kotu opazila moškega, ki je bil očitno malo natrkan in je hotel objeti neko dekle, ki se ga je otapalo. Naenkrat na je to dekle zavpilo:

«Na pomoč! Na pomoč! Jack je tu! Vse nas bo pomoril!»

Nastala je strahovita panika. Vse ženske so med divjim kričanjem drvele k izhodu.

Molly in Jim sta se naglo umaknila v svojo ložo. Jim je iz lože ravnodušno opazoval ves ta hrup in dirindaj.

«Ali so ljudje neumni!» se je obrnil k Molly. «Jaz sem prepričan, da Jacka sploh ni tu.»

Policiji se je z velikim trudom posrečilo pomiriti ljudi in napraviti red. Predstavo pa so kar odpovedali. Pa je Jim, ker je bilo še zgodaj, povabil zdaj svoje dekle v neko gostilno. Prav rada je šla z njim.

Naročil je najboljših jedi in pičice in sta se sijajno zabavala. Močno vino je Jimu razvezalo jezik.

«Ha, ha, ha, kako so se vsi bali Jacka», se je smejal. «Ženske so tako tekle, da jih je bilo veselje gledati.»

Molly je molčala.

«Na zdravje Jacka!» je vzkliknil in zvrnil čašo.

Molly mu je znova natočila. Ze od vsega začetka je imela namen, da ga upijani in tako čim več izve od njega. Ker se je bila od svojega očeta naučila raznih trikov, se ji je tudi posrečilo, da je večkrat neopaženo zlila vino iz svojega kozarca v luknjo v tleh kraj mize, ki je služila za ventilacijo.

Campbell je postajal čedalje zgovornejši.

«Se zdaj im ne gre iz glave tista smešna zmešnjava v «Edenu», je znova pričel. «Kdo bi si mislil, da se ljudje tako bojijo Jacka. In celo moški! Vraga, to je korajža!»

«Meni se zdi, da je ta Jack blaznež», je pripomnila Molly.

«E, vraga. Ne verjemite tega, Molly. Jack je prav tako pameten kakor midva. He, najlepše je to...»

Ampak zdaj je Jim naenkrat umolknil, kakor da se je spomnil, da se je zagovoril. Pa je spet natočil čaši in silil Molly piti. Postal je tudi drugače vsiljiv, toda Molly se je znala spretno ubraniti njegovih nežnosti.

Pozno ponoči je Jim spremljal dekle domov. Pot ju je vodila nekaj časa ob obali Temze, in Molly je naenkrat opazila neko svetlobo na gladini reke.

«Poglejte no, gospod Campbell, kaj pa je tamle na vodi?»

«Ničesar ne vidim. Kje? Kaj?»

«Tamle — ah, zdaj je izginilo. Luč je bila to.»

«Ah, kakšna luč, gospodična, to se vam je samo tako zdelo.»

Molly se je začudila. Njen spremljevalec je bil zdaj naenkrat povsem trezen. Opazila je, kako je hotel odvrniti njeno pozornost od reke.

Nekajkrat je celo skušal potegniti jo proč od obale.

«Ah, to je gotovo važna skrivnost», je premišljevala Molly. «No, tudi to bo v zaporu moral izdati.»

Do doma sta oba ves čas molčala. Tam se je Campbell naglo poslovil.

Jackov pomagač.

Molly je takoj jutraj pohitela k Davisu in mu vse povedala, kar je snoči doživela. Detektiv ji je dal nadaljnja navodila, nato je še sam odšel v ono gostilno in ukrenil vse potrebno.

Pri Wellingtonovem spomeniku je Molly čakala Campbella že več ko eno uro. Mislila je že, da ga sploh ne bo, in je že hotela oditi, ko je Campbell ves zasopel prihitel.

Opravičeval se je in jo prosil, naj mu oprostí to neljubo zamudo, ki jo je zakrivil nujen in važen popravek. Po dolgem prigovarjanju mu je navidez globoko užaljena Molly odpustila. In zopet sta krenila v gledališče «Eden», od tod pa po končani predstavi v gostilno, kjer sta večerjala že zadnjič.

Ko je natak postregel in sta ostala sama, je Campbell izvlekel iz žepa škatlico s krasnimi uhani in dejal z laskavimi besedami:

«Draga Molly, vaša lepota je vaš najlepši okras, pa vseeno vas prosim, da sprejmete ta mali spominček od mene, ki ste mi začarali srce.»

Molly se ni dosti branila in je sprejela dragoceno darilo s toplo zahvalo. Jim, ves vnet od njene ljubeznivosti, se je sklonil k njej, da bi jo objel. V tem trenutku pa je močno potrkalo na vrata. Jim se je jezno okrenil in prebledel. V sobo je vstopilo pet detektivov.

Jim je takoj razumel vse. «Ha, izdajalka», je besno vzkliknil in hotel zgrabiti Molly za grlo, toda že so ga zgrabile močne roke.

«Varuj se, nesrečnica!» je siknil v dekle. «Varuj se Jacka!»

«Aha,» je rekel Davis, «s tem si dečko priznal, da res spadaš k Jackovi tolpi!»

«Jack me bo maščeval! Toda od mene ne boste zvedeli prav ničesar, pa če me raztrgate na drobne kosce. Tudi besedice ne bom zinil.»

Odpeljali so ga na policijo in takoj zasliali. Toda Jim je trdovratno molčal. Vse prigovarjanje in grožnje, vse je bilo zaman. Nemo je stal pred kriminalnim šefom, od časa do časa pa so njegove črne oči grozeče ošinile Molly.

Ko so videli, da zaenkrat ne morejo ničesar doseči, so ga uklenjene spravili v varno celico, iz katere je bil vsak beg nemogoč.

Jim mora biti prost!

Precej daleč od Whitechaplea je bila že dolgo časa zasidrana stara ladja, ki je svojčas prevažala premog, zdaj pa je služila ribičem za shrambo njihovega orodja. Policija je vedela, kako in kaj je s to ladjo, zato ji ni posvečala nobene pozornosti.

Prav to ladjo pa si je Jack izbral za sestanke s svojimi pomagači. Dobro je vedel, da ga ribiči ne bodo izdali, kajti marsikomu njih je bil že pomagal iz zadrege, nekateri pa so celo bili v njegovi službi.

Vsi so bili tu zbrani, razen Jima. Jackova dva pomagača, detektiva, ki sta bila že stalna gosta na policiji, sta izvedela, kdaj so Jima prišli in da je zdaj zaprt v celici št. 24 v najvišjem nadstropju.

Ko je Jack izvedel vse podrobnosti, je vprašal, kdo bi si upal prinesiti Jimu pismo, v katerem bi mu sporočili, kaj nameravajo ukreniti za njegovo osvoboditev.

Srednjevelik, čokat možak, po imenu Dick, se je oglasil:

«Jaz to prevzamem. Jaz sem dolgoleten Jimov prijatelj in bom storil vse, samo da ga rešim. Samo moram vedeti, na kateri strani zaporov se nahaja okno Jimove celice in katero je po številu z desne na levo.»

Jack je molče razprostrl načrt jetnišnice in po kratkem iskanju rekel:

«Celica je na južni strani splotja, njeno okno je šesto po številu z leve na desno. Bo to zadoščalo, Dick?»

«To je vse, kar potrebujem», je odgovoril Dick in spravil pismo.

Dnevna kronika

× Josip Daneš, naš igralec, ki je znan širom domovine praznuje v petek 17. t. m. jubilej, ki ga doživlja le redkokateri igralec. 35 let napornega dela ima za seboj. Nastopil bo za jubilej v igri »Pesem s ceste«. Predprodaja vstopnic je v operni blagajni.

× Sveži grobovi. Predsedniku ljubljanskega okrožnega sodišča Petru Keršiču je doma v Podbrezjah umrl oče Anton, star 87 let. — Pri Sv. Trojici v Slov. Goricah danes pokopljejo 82 letnega lastnika usnarne Karla Kirbische, v St. Jurju ob j. ž. pa trgovca in gostilničarja Avgusta Kincla. — V Bobovku pri Kranju je umrla ga. Pavla Zabret, v Ljubljani sta pa umrli Franc Seibitz, zvan. drž. žel., in upokojeni strojevodja Edward Klarer.

× Marija Trtnik umrla. V ponedeljek je v Ljubljani umrla ga. Marija Trtnik, rojena Boštar. Rojena je bila 1. 1865. v Suhi pri Predosiljah kot hči kmetkega posestnika. L. 1887. se je preselila v Ljubljano k svojemu stricu posestniku Matiji Vilfanu. Po njegovi smrti je dobila njevo posestvo. Nato je odšla v Trst in zopet vrnila v Ljubljano, kjer se je tudi poročila z monopolskim uradnikom Ivanom Trtnikom, ki je umrl 1. 1900., in s katerim je živela v srečnem zakonu 36 let. Bila je zadnje čase hudo bolna in v ponedeljek zjutraj ob 6. uri je zaspala za večno. Vsa se je posvetila svoji družini. Za njo žalujejo Ivan, Marija in Joško. Ivan je naš marljiv in pod imenom Pik znani sotrudnik. Naj počiva v miru, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

× Pri stroju je spodrsnilo predniškemu mojstru Ivanu Muleju v Trzinu. Pri tem je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo.

× Zopet zahrbtno streljanje. Ko se je 38 letni Rudolf Škerjanec na Rudniku zvečer vračal iz neke tanke gostilne, je v temi nekdo iz zasede ustrelil proti njemu. Krogla je Škerjanca zadela v levo stran in se zdravi v ljubljanski bolnišnici.

× Niti štirje tedni nas več ne ločijo od tradicionalnega in od vse ljubljane in tudi drugih krajev teko pričakovanega večera Jadranske straže, saj ne bo šele 15., kakor je bilo prvotno nameravano, temveč že 8. februarja na Taboru.

× Nesreče. Klaneček Amalijo, posestnico iz Sv. Trojice, je pri podiranju drevov v gozdu udarilo drevo po levi roki in ji jo je zlomilo. — Serdinšek Jurij, 39 letni železniški delavec iz Ptuja, se je pri sekaniu drv močno usekal v levo roko. — Zajko Vinko, 40 letni viničar iz Stranj, se je pri raztelesenju prašiča močno ranil nad levo oko in je v nevarnosti njegovo oko.

× S koli sta ga obdelala. Zajko Vinko, 44 letni poljski delavec iz Drselje, je bil v svaštstvu z bratoma Pšajd Francem in Simonom iz Grajene. Ko pa so se v petek zvečer srečali na cesti, sta ga po kratkem prepiru ta dva napadla s koli in ga tako obdelala, da je s

Krut udarec usode

V dveh tednih mrtva vsa družina

Sombor, 13. januarja.

V Siveu se je dogodila nenavadna družinska tragedija. Pred dvema tednoma je ugledni Franjo Wolf pričakoval veselega dogodka, rojstva svojega drugega otroka. Ženina želja je bila, da bi dobila punčko. Nepopisno je bilo veselje, ko se je tako res zgodilo. Toda sledila je velika žalost, kajti nekaj dni po porodu je mati umrla. Mož ni mogel preboleti smrti svoje žene, katero je silno ljubil in s katero je srečno živel v zakonu.

Obupal je. Šel je kuhinjo in se

obesil. V poslovilnem pismu je prosil sorodnike, naj mu oprostijo in naj se pobrigajo za njegova otroka.

Strašna usoda te rodbine pa s tem še ni bila končana. Štiri dni po moževi tragični smrti je umrl tudi njegov sinček, njegov prvi otrok. Tri dni kasneje pa je umrla še punčka, za katero je dala Wolfova žena življenje ob porodu.

V teku dveh tednov je tako izumrla vsa družina Wolf. Dogodek, ki ga morda bolj žalostnega ne pomni naša kronika.

Vlomilec — filozof

Z ukradenim denarjem je založil svojo brošuro

Osiijek, 13. januarja

Dne 1. decembra so državni vlomilci obiskali stanovanje osiješkega peka Dušana Vinčiča. Ko sta bila zakonca Vinčič odsotna, je vlomilec predril strop in je skozi odprtino prišel v sobo. Nato je vlomil v omaro, kjer je našel okoli 12.000 Din v bankovcih in v srebru ter vse skupaj odnesel.

Osumili so nekega ključavnicearskega pomočnika Gjura Rihterja, katerega so tiste dni izgnali iz Avstrije in ga pripeljali v Osiijek. Rihter je pa nenadoma izginil iz Osijeka, kakor da bi se udril v zemljo. Zvedeli pa so, da se nahaja v Zagrebu. Agent osi-

ješke policije Milaković se je odpeljal v Zagreb.

V soboto se je Milaković sprehajal po Jelačičevem trgu in imel je srečo. Pred oči je dobil Rihterja, ki je stal na trgu in mirno kadil cigareto. Detektiv ga je prijel in mu napovedal aretacijo. Rihter se ni upiral. Odpeljali so ga v Osiijek in ga zadržali. Pri njem so našli okoli 2500 Din in samokres. Splošno začudenje je pa vzbudila njegova izpoved, da denarja ni morda zapravil, temveč da je plačal z njim tiskarno, v kateri je dal tiskati svojo filozofsko razpravo. Našli so res 700 izvodov njegove brošure s filozofskimi in gospodarskimi pravami.

Delo zločinca ali piromana

Sumljivi požari v občini Cirkovce

Ptuj, 14. jan.

V ponedeljek ponoči je zažarel nebo nad vasjo Pongerce, občina Cirkovce. Pričelo je greti gospodarsko poslopje Vnuka Jerneja.

Ko je domače prebudil iz spanja svit ognja, je bilo gospodarsko poslopje že vse v ognju. Planili so na prosto in začeli s pomočjo vlačanov reševati živino. Obstojala je tudi velika nevarnost, da se požar razširi tudi na sosednja poslopja, in to posebno na stanovanjsko hišo, ki se nahaja tik gospodarskega poslopja. Vendar se je z velikim naporom posrečilo požar omejiti. Pogorelo pa je do tal gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in krmo, tako da oškodovane trpi nad 30.000 škode, ki je delno krita z zavarovalnino.

težkimi poškodbami na glavi in levi roki obležal kraj poti nezavesten in so ga šele kasneje našli mrtvo in ga spravili domov.

× Vitezki Kralj Aleksander v borbi za zedinjenje Jugoslavije je naslov predavanja, ki ga bo imel g. prof. dr. Ernest Turk pod okriljem društva »Tabor« v četrtak zvečer ob pol devetih v Kemični predavalnici na realki (Vegova ulica) — Vstop prost!

× Za celega »jurja« škode sta napravila v neki ljubljanski gostilni na Sv. Petra cesti dva bosanska junaka, ki jima je zavrela kri in sta si skočila v lase. Obdela-

Dasi je minilo komaj 13 dni v tek letu, je to že tretji požar v občini Cirkovce, in sicer je 6. t. m. zgorelo gospodarsko poslopje Kovačice Jožefa v Zg. Jablanah 9. t. m. pa je požar uničil istotam kar 3 posestnike in jim napravil nad 100.000 škode. Ljudje so radi pogostih požarov že tako preplašeni, da skoro ne upajo več po noči zatisniti oči.

Košanje št. 2 straši

Maribor, 14. jan.

S podeželja prihajajo pogosto poročila o vlomilskih podvigih 27-letnega mizarskega pomočnika Franca Pešeca, ki je slično kot nekoč zloglasni Košanje pravi strah in trepet posestnikov. Te dni je zopet vlomil pri Julijani Knezerjevi v Spodnjem Gačniku ob Pesnici in ji pobral vso obleko in perilo.

vala sta se s sileknicami in pekelnicami, zdajsi pa jezo, bunke in rane hladita v policijskih zaporih. Ko se pošteno prevedrita, bosta morala domov v Bosno ponosno.

× V Adergasu pri Šenčurju je nekdo ukradel z Marijinega kipa v cerkvi nekaj uhanov, verižic, prstanov in druge zlatnine. Vrednost ukradenih dragocenosti znaša več tisoč dinarjev. Tat je bil čedno oblečen. Nosil je črno suknjo in črn kobuk, v cerkvi pa se je spodobno odziral in so ljudje videli, da je plešast. Menda je star okrog 50 let. Oblasti ga zasledujejo.

Dnevna pratika

Sreda, 15. januarja. Katoličani: Maver. Pravoslavni: 2. januarja, Silvestar.

Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4, Bohinec, ded. Cesta 29. oktobra 31.

Kino

Kino Matica: Mladost za denar. — Kino Ideal: Tarzan. — Kino Sloga: Dantejev pek. — Kino Union: Mamica. — Kino Sokol: Šiška: Nj. Vis. Postrešček. — Kino v Ptuj: V sredo 15. t. m. in v četrtek 16. t. m. ob 20. zvočni film »Smetli se boste«.

Gledališče

D R A M A

Začetek ob 20. uri

Sreda 15. januarja: Kako zabogatiš Red Sreda.

Četrtek 16. januarja: zaprt (generalalka).

O P E R A

Sreda 15. januarja: Prešnanani grad, Red A.

Četrtek 16. januarja: Salome, Red Četrtek.

Radio Ljubljana

Sreda, 15. januarja. Ob 12: Pesmi in plesi iz Španije, plošče 1245 vreme, poročila, 13: Čas, obvestila, 13.15: Orkestralni koncert plošče, 14: Vreme, borza, 18: Šola na smučeh (Janko Siherl), 18.20: Storzek in njegovo burkasto življenje, 12. slika, Storzka pogoltne morskoli volk, 18.40: Organizacija berlinske olimpijade (dr. Foerster), 19: Poročila, 19.30: Narodna ura: Mesečni kulturni pregled iz Beograda, 20: Zbor malih harmonikarjev in pevcev (prof. Randigaj), 21: Spevi in napovedi iz raznih oper, vokalni koncert R. Primožiča, vmes radijski orkester, 22: Poročila, 22.15: Potovanje iz severa do juga. Konec ob 23. uri.

Vreme

Napoved za danes: Previadovalo bo oblačno in megleno vreme. Na severni polovici bo morda nekoliko snežilo. Deloma bo jasno na južni polovici. Temperatura bo še nekoliko padla. Sonce vzhaja ob 7.14, zahaja pa ob 16.21. —

Dunajska napoved: Še nobenih bistvenih sprememb.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu

PREMOG

»Stanovsko«

(4900 kal.)

100 kg. Din 36.—

postavljeno na

dom

LOJZE RESMAN

trg. kuriva

Borštnikov trg 2.

Tel. 33-53

Hranilne knjižice

prodane ali kupite najboljše potom moje pisarne. Solidno poslovanje. Priložite znamko Rudolf Zoré, Ljubljana, Gledališka ulica 12 Tel. 38-10

Citajte!

Priporočajte! Širite!

„GLAS NARODA“

Ali je dr. Koporc žrtev svojega poklica ?

Njegova žrtev Marija Kalan je že v grobu

Zagreb, 14. jan.

Včera se je pred Malim senatom vršila ves dan razprava proti zagreškemu zdravniku in asistentu kirurškega oddelka Zakladne bolnice in namestniku šefa ginekološkega oddelka dr. Josipu Koporc.

Razprava je vzbudila zanimanje vse inteligentne plasti Zagreba in vseh zagreških zdravnikov in znanstvenikov.

Obtožnica dr. Koporc očita dva delikta, in sicer *odpravo plodu in krivdo za smrt* zaradi ne previdnosti. Žrtev je žena, ki ji je odpravil plod. To je bila neka 40 let stara Marija Kalan. Obtožnica brani dr. Rotter, obtožbo pa zastopa dr. Vučković.

Usodna operacija

Obtoženi zdravnik je takoj izjavil, da se ne čuti krivega. Dne 19. avgusta lani je prišla k njemu Marija Kalan. Povedala mu je, da je nosna in ga je prosila, naj ji odpravi plod. Zdravnik se je branil in ji je dal samo zdravilo proti bolečinam v želodcu.

Teden dni kasneje je prišla zopet k njemu. Ugotovil je da krvavi in menil, da gre za takozvani topel splav. Splav je bil v teku in zaradi tega se je odločil, da ji bo izčistil maternico.

Žena je odšla zdrava. Noben zdravnik ne bi drugače naredil v takem primeru. Če bi zdravnik vedel, da je maternica ne nesrečno žene predrta, kakor so pozneje ugotovili, ne bi jo poslal domov, temveč v bolnišnico, kar bi lahko storil, saj je bil šef kirurškega oddelka.

Zagovor obtoženca

Sodnik: V zapisniku pa ste prvotno drugače izpovedali.

Dr. Koporc: To je bila pomota. — Rekli ste, da ste izvršili abortus in ga v redu dokončali. Delali ste da po svoji najboljši vesti in če bi ugotovili vnetje maternice, ne bi splava izvedel. Ali je tako?

— Tako ni bilo. Ponavljam, da sem prvič odklonil pacientko, drugič sem pa ugotovil, da krvavi ter sem ji izčistil maternico ter završil abortus.

— Krivi ste torej, da ste pri svojem postopanju predrli maternico.

— Mislim, da tega nisem storil.

— Ali ste pri drugem pregledu ugotovili, da je maternica predrta?

— Nisem ugotovil. Mož pokojne Kalanove je sicer prišel k meni, in povedal, da ima žena hude bolečine, toda mislim, sem da so to posledice stanja. Abortus je bil že v teku in sem ga samo dokončal in izvršil čiščenje.

Ne morem pojasniti . . .

— Morete sigurno trditi, da niste predrli maternice?

— Ne morem pojasniti, kako

je bilo, toda, če bi jaz to storil, bi čutil z instrumenti, da se je to zgodilo. Saj imam veliko prakso in že več let samostojno operiram.

— Pokojnica je povedala možu, da se je tedaj onesvestila.

— To ni bila nezvest. Izgubila je zavest, ker se je hitro dvignila. Potem sem jo tamponiral. Ko me je mož pozval k bolnici, nisem smatral da gre za perforacijo, ker so bili simptomi navadni.

— Ali so simptomi, po katerih zdravnik lahko sklepa, da gre za perforacijo?

— So, ako bolnica čuti na istem mestu velike bolečine.

Napačna diagnoza

Zdravnik dr. Koporc je potem povedal, da je vprašal Kalanovo, če si je sama pomagala, pa je zaskrbel. Tudi da jo je temeljito pregledal, preden je izvršil čiščenje. V prvem zaslišanju je dr. Koporc izjavil, da je ugotovil pri ženi tudi vnetje jajčnikov. Zdaj je pa izjavil, da je potem videl, da tega ni bilo, češ da se vsak lahko moti pri diagnozi.

— Ali ste prijavili v treh dneh da ste izvršili splav, kakor zahteva zakon?

— Nisem, ker je Kalanova tretji dan umrla.

Ugodne izjave prič

Nato je bil zaslišan šef kirurškega oddelka dr. Vatroslav Floršchutz. Izjavil je, da je bli dr. Koporc njegov asistent in je vodil eno skupino dežurnih zdravnikov. Bil je vedno na mestu in je

sam izvršil vse nujne operacije ter ga ni nikoli kot šefa klical na pomoč. Ko ga je sodnik vprašal, ali se je kdaj zgodilo, da je bila maternica predrta, je šef odgovoril da je to strokovno vprašanje, na katero mu kot priči ni treba odgovarjati.

Zelo povoljno je ocenil tudi šef internega oddelka dr. Pavel Čulumović obtoženca. Rekel je, da je odlični kirurg. Pozna ga, ker kirurgija posega čedalje bolj tudi v interno medicino in sta dosti krat delala skupaj.

Ravnatelj bolnišnice dr. Ivan Majnarič je izjavil, da je obtoženec izvršil v zadnjih petih mesecih okoli 50 operacij in vse z uspehom. V svojem petletnem službovanju v bolnišnici je pa izvršil okoli 2500 operacij in ni bilo nikoli pritožb.

Izjava moža žrtve

Kot priča je bil zaslišan nato mož pokojne Fran Kalan. Izjavil je, da je živel 20 let v zakonu srečno. Žena je šla k zdravniku ker je čutila bolečine v želodcu. Ko je prišla domov, mu je rekla, da je zdravnik izvršil splav, ker je moral storiti, in da ji je očistil maternico.

Obdukcijo trupla umrle Kalanove sta izvršila zdravnika dr. Jurak in dr. Gašparc. Žena je imela nekoliko vnetja pljuča. Maternica je pa bila predrta v daljavi dveh in pol centimetra in na dveh krajih raztrgana. Nastopilo je gnojenje in zastrupljenje krvi. Že no bi mogli rešiti le s takojšnjo operacijo, in sicer z odstranitvijo njene maternice.

Svedska prvakinja v drsanju Vivianne Hultien (levo) in nemška prvaka Herberjeva in Baier marljivo trenirajo v St. Moritzu. Vsi trije se bodo borili na olimpijadi 1936 za svetovno prvenstvo

V Ameriki zahtevajo pivci le še pivce v konzervah.

Nove znamke bolgarske pošte uprave v spomin junaka Dimiterja, ki je padel v bojih s Turki l. 1868.

Porazne ugotovitve pri obdukciji

Dr. Jurak in dr. Gašparac sta še izjavila, da je Kalanova umrla zaradi predora maternice in da je bila maternica predrta z zdravniškim instrumentom »kiretom«, s katerim se čisti maternico. Zdravnika sta dokazovala, da dr. Koporc ni vestno postopal, da bi moral operacijo opustiti, če je ugotovil vnetje, in da je po malomarnosti zakrivil predor maternice.

Mišljenje medicinske fakultete zagreške univerze je, da dr. Koporc ne bi smel izvršiti abortusa, če je ugotovil vnetje. Zaradi krvavenja pa tudi ni bilo potrebno abortirati. Maternico se prederi, če zdravnik malomarno izvrši svoje delo. Ko je dr. Koporc čul, da je bolnici slabše, bi moral takoj vedeti, da z maternico ni vse v redu. Tudi ginekolog dr. Silović in dr. Kleinberger sta svoji za obtoženca neugodni izjavi dala na podlagi ugotovitve pri obdukciji.

Popoldne je govoril zastopnik obtožbe dr. Vučković. Poudarjal je, da preti občemu zdravju nevarnost z delom, ki ga nekateri zdravniki danes opravljajo, da bi več zaslužili. Meni, da je krivda dr. Koporca dokazana.

Zagovornik je pa dokazoval, da je dr. Koporc nedolžen. Medicinska fakulteta je vzela za podlago svoje izjave besede žene, ki je rekla, da je samo malo krvavela. Dr. Koporc je pa ugotovil močno krvavitev in je bil primoran izvršiti operacijo.

Obsodba bo izrečena v soboto.